
Povinnosti dle zákona č. 130/2002 Sb.

Povinnosti dle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků

V roce 2022 byl schválen zákon č. 241/2022, který novelizoval mimo jiné [zákon č. 130/2002 Sb.](#), o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků. Novela do českého práva implementovala [Směrnici Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2019/1024](#) ze dne 20. června 2019 o otevřených datech a opakovaném použití informací veřejného sektoru. Z hlediska výzkumných dat novela přinesla následující změny.

Zakotvení definice výzkumných dat pro účely zákona (§ 2 odst. 2 písm. o)

Podle novelizovaného znění zákona se pro účely poskytování podpory výzkumnými daty rozumí *“informace, s výjimkou vědeckých publikací, v elektronické podobě, které jsou shromažďovány nebo vytvářeny v průběhu výzkumu nebo vývoje, a jsou používány jako důkazy v procesu výzkumu nebo vývoje nebo které jsou obecně akceptovány výzkumnou obcí jako nezbytné k validaci zjištění a výsledků výzkumu nebo vývoje.”*

Náležitosti smlouvy o poskytnutí účelové podpory na projekt

Smlouva o poskytnutí podpory na projekt musí nově obsahovat následující informace:

1. Způsob správy výzkumných dat (dle § 9 odst. 1 písm. l)

Toto ustanovení ukládá povinnost zahrnout do smlouvy o poskytnutí podpory část, ve které bude upraven způsob správy výzkumných dat příjemcem. Jak zmiňuje důvodová zpráva k novele, *“vedení záznamů o výzkumných datech, známé rovněž jako „data management plan“, je základním předpokladem pro efektivní nakládání s výzkumnými daty v průběhu vědeckého projektu”*. Zákon nepředepisuje, jakým způsobem mají být záznamy o výzkumných datech vedené, toto by mělo být ošetřeno ve smlouvě o podpoře s ohledem na konkrétní projekt a vědní obor.

2. Informace o dostupnosti a způsobu šíření výsledků výzkumu a výzkumných dat (dle § 9 odst. 1 písm. m)

Toto ustanovení ukládá povinnost zahrnout do smlouvy *“informace o dostupnosti a způsobu šíření výsledků výzkumu a výzkumných dat, pokud byly vytvořeny za podpory z veřejných prostředků podle tohoto zákona, v souladu se zásadou, že výsledky výzkumu a výzkumná data nejsou zveřejňovány pouze v odůvodněných případech.”* Novela zákona tedy pracuje se známým pravidlem zpřístupňování výzkumných dat: as open as possible, as closed as necessary.

Poskytování informací o výzkumu (dle § 12 odst. 1 a 3)

Nové znění § 12 se věnuje zveřejňování informací o prováděném výzkumu prostřednictvím informačního systému.

Odstavec 1 nově zakládá povinnost **publikovat v IS VaVal také informace o výzkumných datech** (tedy jejich metadata, nikoli data samotná).

Nový odstavec 3 pak **specifikuje výjimky**, kdy je možné informace o datech nezveřejnit. Jedná se o případy, kdy by zveřejněním metadat došlo *“k nepřiměřenému zásahu do práva na ochranu duševního vlastnictví, obchodního tajemství, bezpečnosti státu nebo oprávněných obchodních zájmů příjemce nebo třetí osoby.”* Ukládá však také příjemci povinnost nejméně jednou za rok po dobu pěti let od ukončení poskytování podpory **přezkoumat**, zdali důvody pro nezveřejnění trvají. V případě, že pominuly, zveřejní pak příjemce informace o datech (metadata) prostřednictvím IS VaVal.

Přístup k výzkumným datům (§ 12a)

Nové ustanovení § 12a zakládá příjemcům povinnost **bezplatně poskytnout výzkumná data** na základě žádosti. Tato povinnost se vztahuje na všechna výzkumná data podle definice uvedené výše (bez ohledu na to, zda byla použita pro tvorbu publikace či nikoli), která *“nejsou chráněna podle zákonů upravujících ochranu výsledků autorské, vynálezské nebo obdobné tvůrčí činnosti nebo která jsou chráněna toliko zvláštním právem pořizovatele databáze podle jiného*

právního předpisu (pozn. red.: autorský zákon), jehož je příjemce vykonavatelem.” Povinnost se týká výzkumných dat vytvořených nebo užitých ve výzkumu nebo vývoji podporovaných podle tohoto zákona, které byly hrazeny z veřejných prostředků a od ukončení poskytování podpory uplynulo nejméně 12 měsíců.

Odstavce 2 a 3 **specifikují výjimky**, kdy je možné poskytnutí výzkumných dat odmítnout. Jedná se o případy, kdy by poskytnutím dat došlo “k nepřiměřenému zásahu do práva na ochranu soukromí a osobních údajů, práva na ochranu obchodního tajemství, bezpečnosti státu nebo jiných oprávněných zájmů příjemce.” Příjemce může odmítnout poskytnutí výzkumných dat také v případech, kdy výzkum nebyl plně financovaný z veřejných prostředků.

Výzkumná data mají být dle této novely **poskytována v co nejotevřenější podobě**, aby bylo jejich další využití co nejsnazší, tedy by měla být poskytnuta včetně metadat a ve strojově čitelné podobě. Odstavec 4 konkrétně specifikuje, že výzkumná data a informace o nich mají být poskytnuta “v otevřeném a strojově čitelném formátu a za takových podmínek, které jsou objektivní, přiměřené, nevylučné, nediskriminační a neomezují způsob ani účel následného využití poskytovaných výzkumných dat.”

V případě, že jsou výzkumná data již zveřejněna způsobem umožňujícím dálkový přístup (např. prostřednictvím datového repozitáře), je možné žádosti vyhovět uvedením odkazu na místo, kde jsou tato data již zveřejněna.

Povinnost dle § 12a se vztahuje pouze na výzkumná data vytvořená nebo užitá

- a. **v projektu zpracovaném pro účely veřejné soutěže ve výzkumu, vývoji a inovacích vyhlášené po 1. 9. 2022 (nabytí účinnosti novely), nebo**
- b. **na základě institucionální podpory poskytnuté po 1. 9. 2022 (nabytí účinnosti novely).**